

Pipistrels – misterius, fascinants, degns da vegnir protegids

■ (cc) Dals 17 da settember 2014 als 25 da schaner 2015 mussa il Museum da la natira dal Grischun in'expoziun speziala davart ils pipistrels. Ina impressiun da l'exposiziun dat in nov video da la chanzlia chantunala dal Grischun sut www.gr.ch. Per nus umans ha la notg insatge sul, dentant er insatge fascinant. Quai n'è betg il temp nua che nus ans sentin bain, perquai che nus esan (teoreticamain) activs durant il di. La notg tutga(va) als spierts. Ed als utschels-mezmieur ubain pipistrels. Perquai che quels èn activs durant la notg. Uschia sa scuntran ils umans e l'utschè-mezmieur mo darar. Ed uschia datti in grond spazi per pregiudizis e per malchapientschas.

Gronda varietad, bels nums

Ch'i dat bleras chaussas interessantas da quintar davart ils utschels-mezmieur mussa l'exposiziun speziala «Pipistrels – misterius, fascinants, degns da vegnir protegids» ch'è da vesair dals 17 da settember 2014 fin ils 25 da schaner 2015 en il Museum da la natira dal Grischun. Ella è vegnida preparada dal Museum da la natira da la Turgovia e da la fundaziun protecziun d'utschels-mezmieur en Svizra. Per l'ina la varietad: 30 spezias han ins cumprovà fin uss en Svizra, 25 da quellas en il Grischun. Quai è circa in terz da tut ils mammals da la Svizra. Els han bels nums sco rinolof, vespertil d'Alcathoe, ureglia gronda alpina u moloss da Cestoni che renvieschan al lieu da lur existenza u a lur aspect.

Spazi da viver e quartiers

Utschels-mezmieur chattan ins dapertut

en cuntradas multifaras che han structuraz ritgas sco saivs vivas, curtins da pumera, prads maghers, ierts, parcs, edifizis e guauds. Las structuraz dovran ils utschels-mezmieur sco directivas e sco agids d'orientaziun sin lur sgols nocturns. En sfessas, sin surchombras, en foras da pitgalain ed en cuvels da grip passentan els il di e la stagiuin fraida. Ils utschels-mezmieur tiran si lur pitschens en uschenumnads quartiers. Quels consistan da las femellas cun lur pitschens. Cur che las mammas van a chatscha al liber durant la notg restan ils pitschens enavos sulets. Cun agid da l'odur e da suns chattan las femellas puspè lur pitschens suenter lur return. La gronda part da las spezias d'utschels-mezmieur fa mo in pitschen per onn. Questa reproducziun minimala vegn cumpensada d'ina durada probabla da la vita lunga – ils utschels-mezmieur pon vegnir fin 20 u 30 onns vegls.

A resun ed ultrasun

Il radar n'è betg ina invenziun dals umans. Ils utschels-mezmieur n'enconuschan dapi milliuns onns nagut auter. En il stgir s'orienteschan els cun agid da las undas d'ultrasun che vegnan reflectadas e bittadas enavos dals objects. Ils resuns permettann ad in utschè-mezmieur da registrar ses conturns sco er da chattar ils impediments e ses animals da preda. Els èn schizunt buns da constatar cun tge sveltezza ed en tge direcziun che quests animals sa movan.

Ils utschels-mezmieur basegnan noss agid

Sch'i svaneschan zonas umidas, saivs vi-

Ueli Rehsteiner (san.) e Flurin Camenisch sa legran da l'exposiziun speziala davart ils pipistrels en il Museum da la natira a Cuira.

vas u prads maghers e sch'i vegnan serads ils surchombras e las entgarnas en ils edifizis perdan ils utschels-mezmieur lur spazi da viver. La perdita da structuraz signifitga la mancanza da pussaivladads d'orientaziun, da la purschida da nutriment e la perdita da quartiers. Substanzas toxicas sco ils pesticids als fan donn. Ils utschels-mezmieur èn pia dependents da noss sustegn per che lur spazis da viver vegnian mantegnids.

In'expoziun per giuven e vegl

L'exposiziun speziala «Pipistrels – mi-

sterius, fascinants, degns da vegnir protegids» preschenta las enconuschientschas las pli novas dal mund dals utschels-mezmieur e dat ina invista pli detagliada da la moda da viver fascinanta da quests animals.

Cun numerus preparats, models, objects, films e cun numerusas fotografias gida l'exposiziun a promover la chapientscha per las pretensiuns e per la protecziun dals utschels-mezmieur. Ella mussa al public grond e pitschen

ultra da quai co ch'els pon contribuir per proteger e per mantegnair ils utschels-mezmieur.

In program accompagnant attractiv cun visitas guidadas publicas, cun referats, cun preschentaziuns e cun excursiuns davart il tema cumplettescha la nova expoziun speziala.

Uras d'avertura: mardi fin dumengia da las 10.00 fin las 17.00, glindesdi serrà.
Il video davart l'exposiziun stat a disposiziun sut www.gr.ch

Il pipistrel da l'ureglia lunga durant ses sgol.

Il pipistrel dal nas pitschen.